

Ragnar Jónasson

Ademloos

Vertaald uit het IJslands door
Willemien Werkman

A.W. Bruna Uitgevers

1

Ásta Káradóttir had dat beeld nooit meer kunnen vergeten, ook al was ze destijds nog maar een kind geweest. Of misschien juist wel daarom.

Ze was in haar kamer op zolder geweest toen het gebeurde. De deur was dicht, het raam ook, en het was benauwd in de kamer. Ze zat op het oude bed dat kraakte als ze zich 's nachts omdraaide en keek door het raam. Misschien, of eigenlijk waarschijnlijk, waren er later kleine details aan deze herinnering toegevoegd, afkomstig uit andere jeugdherinneringen, maar die verschrikkelijke gebeurtenis waar ze getuige van was geweest zou nooit uit haar geheugen verdwijnen.

Ze had het aan niemand verteld.

En nu was ze teruggegaan, na een lange ballingschap.

Het was al december, en de lichte sneeuwval herinnerde eraan dat het bijna Kerstmis was – er lag een dun wit laagje over alles heen. In het zuiden had het licht geregend en was het zacht geweest; de verwarming stond hoog om te voorkomen dat de autoramen besloegen, maar tegelijkertijd zorgde dat ervoor dat het bijna niet uit te houden was in de auto. Ásta was wijk 101 toch moeiteloos uit gereden, de Ártúnsbrekka op, en had de ellendige hoofdstad achter zich gelaten, waar het leven was als saaie seks: beter dan niks, maar niet meer dan dat. Niet dat ze van plan was om het leven op zich vaarwel te zeggen. Ze wilde alleen afscheid

nemen van dit onveranderlijke bestaan, die vreselijke kelderwoning, achtenzestig vierkante meter claustrofobie en duisternis. Soms schoof ze de gordijnen open, maar dat had alleen maar tot gevolg dat de mensen die over de drukke straat liepen naar binnen konden kijken – alsof ze vogelvrij was omdat ze in een kelder woonde en de gordijnen niet gesloten hield. Daar zat ook wel iets in, maar waarschijnlijk school er in iedereen wel een gluurder, als de gelegenheid zich voordeed. En dan waren er de kerels die ze soms mee naar huis nam in het weekend, als ze ervoor in de stemming was. Sommigen wilden altijd het licht aan en de gordijnen open, en dan in alle openbaarheid vrijen, als je het zo mocht noemen – haar slaapkamerraam was niet zo groot en er waren hooguit twee of drie toeschouwers.

De glans van de jeugd was nu wel verdwenen, dat wist ze heel goed. Toch was ze nog jong, haar dertigste verjaardag was nog maar een paar jaar geleden, maar ze was zo moe van die eindeloze armoede, het onregelmatige werk, de nachtdiensten; het leven in een huurhuis in de binnenstad, meestal van uitkeringen en minimale loontjes.

Ze was aan het eind van haar Latijn. Ze was nooit van plan geweest om terug te gaan, maar nu was het toch zo ver gekomen, met het oude geheim in haar reistas. Het had haar een dag gekost om in het noorden te komen en de baai was gehuld in de duisternis van de avond. Ze stond even stil en keek naar het huis. Het was een statig gebouw, een kelder, twee verdiepingen en een zolder. De bouwstijl leek ouder dan het gebouw zelf en toch had het er al tientallen jaren gestaan. Het was mooi witgeschilderd, de benedenverdieping donkergrijs, boven waren er balkons. Boven op zolder hadden de zussen met hun vader gewoond – en hun moeder, een tijdlang. Het huis was duur, niet bedoeld als boerenwoning.

Er brandde licht op de benedenverdieping, het waren de ramen van de zitkamer, dat wist ze nog. Een zwak buitenlicht verlichtte de voordeur. Het enige licht kwam van die lamp en het schijnsel uit de zitkamer – afgezien van het licht van de vuurtoren op de kaap, natuurlijk. Er was iets onbegrijpelijk moois aan dat samenspel van licht en schaduwen, het licht was onwerkelijk fel in de duisternis.

Ásta begon naar het huis te lopen, ze had geen haast. Ze ademde de koele winterlucht in, bleef weer staan, keek naar de lucht en liet de sneeuwvlokken haar gezicht kietelen. Toen ze eenmaal bij de voordeur was aangekomen, aarzelde ze even voor ze aanklopte.

Was dit wel een goed idee?

Een felle windvlaag deed een koude rilling over haar rug lopen en ze keek snel om. Een hoge fluittoon in de wind had haar even een ongemakkelijk gevoel gegeven: het was alsof er iemand achter haar stond.

Ásta keek om, alsof ze zichzelf ervan wilde overtuigen dat dat niet zo was.

Ze zag alleen maar duisternis. Ze was alleen, haar voetstappen waren de enige in de witte sneeuw.

Het was nu te laat om om te keren.

2

‘Hij had niet gewild dat jij hier bleef slapen, Ásta,’ zei Þóra, schijnbaar meer tegen zichzelf dan tegen Ásta. Het was al de tweede, misschien wel de derde keer dat ze dat zei.

Þóra liep inmiddels tegen de zeventig en hoewel ze natuurlijk ouder was geworden in die vijftienvintig jaar, was haar gezicht nauwelijks veranderd. Nog altijd uitdrukkingloos en afwezig en nog altijd dat monotone stemgeluid.

Óskar, Þóra’s broer, zat aan de piano in het andere eind van de zitkamer en speelde zacht een deuntje, dat hij steeds herhaalde. Hij was nooit zo’n prater geweest, hield al snel zijn mond en vertrok naar de piano.

Þóra had geprobeerd om Ásta goed te ontvangen. Ze hadden een heldhaftige poging gedaan om oude tijden te doen herleven, maar het leeftijdsverschil was te groot om te doen alsof ze veel gedeelde herinneringen hadden. De laatste keer dat ze elkaar gezien hadden, was Ásta zeven jaar geweest en Þóra rond de veertig. Oké, ze herinnerden zich allebei Ásta’s vader.

Het gesprek bleef daarom vooral over hem gaan. ‘Hij had het niet gewild,’ herhaalde Þóra.

Ásta knikte alleen en glimlachte beleefd. ‘Het heeft geen zin om het daarover te hebben,’ antwoordde ze ten slotte. ‘Hij is dood en Reynir zei dat ik hier kon slapen.’ Ze liet onvermeld dat Reynir daar niets over had gezegd, maar dat

ze alleen had gevraagd of ze een paar dagen op bezoek mocht komen.

‘Dan is dat zo,’ antwoordde Þóra. Óskar bleef hetzelfde deuntje spelen, niet bijzonder goed, maar zonder gêne, en vulde daarmee de ongemakkelijke stiltes.

‘Woont Reynir hier het hele jaar?’ vroeg Ásta, maar ze dacht het antwoord al te kennen. Reynir Ákason had jarenlang in de schijnwerpers van de media gestaan, en het enige wat hem die faam had bezorgd was dat hij de zoon – en waarschijnlijk de enige erfgenaam – was van zijn vader, een vermogend industrieel. Er waren enkele gesprekken met Reynir gepubliceerd over het leven op het platteland, waarin hij had duidelijk gemaakt dat hij nergens anders wilde wonen als hij in IJsland was.

‘Min of meer. Daar komt misschien verandering in nu de oude man is overleden. Je hebt dat waarschijnlijk in de kranten gelezen, twee weken geleden of zo.’ Ze begon zachter te praten uit een soort respect voor de dode, maar het was duidelijk dat het niet gemeend was. ‘Óskar en ik hebben geprobeerd om naar Reykjavík te gaan voor de uitvaart, maar Reynir zei dat we dat niet hoefden te doen. De Dómkirkja zou te klein zijn geweest. We kenden de man niet heel goed. Hij was zelden hier. Ze leken niet erg op elkaar, vader en zoon.’ Ze laste een kleine stilte in, maar ging toen verder: ‘Het moet een enorme opgave zijn geweest om dat hele bedrijf over te nemen, al die investeringen. Ik begrijp niet hoe hij het voor elkaar krijgt. Hij is slim, die jongen.’

‘Jongen,’ zei Ásta nadenkend. Hij was waarschijnlijk iets ouder dan twintig geweest toen ze elkaar voor het laatst hadden gezien. Een volwassen man in de ogen van een zeventienjarig meisje, natuurlijk. Slim, ja, vol levenservaring en ondernemend. Met een onverbeterlijke voorliefde voor zei-

len. Duidelijk gegrepen door de zee, net als Ásta zelf. ‘Jongen,’ herhaalde ze. ‘Hoe oud is hij nu eigenlijk?’

‘Hij loopt tegen de vijftig, denk ik. Al zou hij dat nooit toegeven.’ Þóra probeerde te glimlachen, maar dat lukte maar half.

‘Woont hij nog altijd in de kelder?’

Deze zonder nadenken gestelde vraag ging als een ijskoude wind door de kamer. Þóra verstijfde en bleef even zwijgen, maar Óskar slaagde erin om niet op te houden met spelen, tot ieders opluchting. Ásta wierp een snelle blik op hem. Hij zat met zijn rug naar haar en Þóra toe, op de pianokruk, gebogen over de toetsen. Uit zijn hele houding sprak vermoeidheid. Hij droeg een bruine fluwelen broek en nog altijd dezelfde donkerblauwe coltrui als vroeger; in elk geval leek hij er erg veel op.

‘Óskar en ik zijn daar gaan wonen,’ zei Þóra en ze probeerde zonder succes om dat zorgeloos te laten klinken.

‘Jij en Óskar?’ vroeg Ásta verbaasd. ‘Is daar niet te weinig ruimte voor jullie?’

‘Het is even een verandering, maar zo is het leven nu eenmaal. Reynir is van plan om hier in de grote woning in te trekken, en hij is nu ook de eigenaar, natuurlijk.’ Ze zweeg even.

‘We mogen dankbaar zijn dat we hier kunnen blijven; je geeft toch om deze kaap, ondanks alles,’ bracht Óskar onverwacht te berde. Hij draaide zich om en keek naar Ásta. Zijn gezicht was gerimpeld en zijn handen mager. Ze zag direct dat hij meende wat hij zei.

‘Ik dacht alleen dat jullie nog wel een kamer zouden hebben in de woning zelf... omdat jullie mij hier in de zitkamer ontvangen,’ zei Ásta enigszins ongemakkelijk, al had ze op haar manier ook wel een beetje plezier in de verwarring.

‘Nee, nee, we gebruiken de woning natuurlijk als we met

elkaar eten of als we gasten ontvangen. De kamer beneden is nogal donker en niet geschikt voor logés.' Þóra glimlachte.

'Dat kan ik me voorstellen,' antwoordde Ásta. Ze sprak uit ervaring. Ze zag haar sombere kamer in haar eigen kelderwoning voor zich.

'Ik heb geprobeerd om het wat gezelliger te maken dan anders,' zei Þóra verontschuldigend.

Óskar had zich weer omgedraaid naar de piano. Hetzelfde deuntje.

Ásta keek om zich heen. De zitkamer was nauwelijks veranderd, maar hij leek onmiskenbaar kleiner dan vroeger. Het leek of alle oude meubels nog op hun plek stonden en er kwam een bekende geur haar neus binnen, een onbestemde geur en sfeer die bij dit huis hoorde. Het was vreemd hoe een geur lang vergeten herinneringen naar boven kon halen. De mooie meubels herinnerden Ásta er echter ook maar al te goed aan hoe stil, ja uitgesproken somber haar eigen woning was. Een paar meubeltjes, een versleten bank, een salontafel die ze op internet had gevonden en voor een prikkie had kunnen kopen – en dat allemaal niet zonder reden. De oude, goedkope keukenstoelen, in een lelijke kleur geel die allang uit de mode was.

'Jij krijgt natuurlijk weer je oude kamer, op zolder,' zei Þóra toen zacht.

'O ja?' vroeg Ásta verbaasd. Ze had dat soort details niet met Reynir besproken.

'Ja, tenzij je dat niet wilt... Dan kunnen we iets anders regelen,' zei Þóra en ze werd een beetje zenuwachtig. 'Reynir ging ervan uit dat je daar wilde logeren. Het is de afgelopen jaren een soort opslag geweest, maar we hebben de dozen en de rommel verplaatst naar de slaapkamer...' Ze wendde even haar blik af, aarzelde en zei toen: 'Naar de slaapkamer van je zusje.'

‘Dat is goed, hoor,’ antwoordde Ásta. ‘Geen zorgen.’ Ze had eerlijk gezegd helemaal niet gedacht aan de mogelijkheid dat ze in haar oude kamer kon of moest slapen. Natuurlijk had ze liever ergens anders willen zijn, maar het zou een teken van zwakte zijn om daarom te vragen.

‘En je moet me niet verkeerd begrijpen, lieverd,’ zei Þóra met ongebruikelijke warmte, ‘al zei ik eerder dat je vader niet had gewild dat je hier terugkwam. Je bent natuurlijk altijd welkom.’

Heel ruimhartig van je, het is niet eens jouw huis, had Ásta willen zeggen, maar ze hield zich in. ‘Wat is nu eigenlijk jouw rol hier in huis?’ vroeg ze in plaats daarvan, ook niet bijzonder beleefd.

‘Dezelfde als vroeger, ik zorg voor het huis. Het werk is wel veel minder geworden, en wij zijn natuurlijk ook ouder geworden. Óskar is een soort conciërge, net als toen. Nietwaar, Óskar?’

Hij stond nu op van de piano en liep naar hen toe, steunend op een stok. ‘Ja, dat zou je kunnen zeggen,’ mompelde hij.

‘Hij kan niet meer veel werk aan, zoals je ziet.’ Zij wierp een blik op de stok. Óskar ging naast haar zitten op de bank, maar op een ruime afstand. ‘Hij heeft zijn knie beschadigd bij het beklimmen van die verdomde rotsen.’

‘Dat komt wel weer goed,’ zei Óskar terneergeslagen.

Ásta keek voorzichtig naar ze en luisterde met andere oren naar Þóra’s woorden. De tijd had hun geen goed gedaan. Broer en zus waren ouder en vermoedder dan ze had verwacht. Ze leken het te willen opgeven.

‘Hij zorgt nu voor de vuurtoren, voor zover zijn knie dat toestaat. Dat heeft hij overgenomen van je vader.’

Ásta kreeg een onprettig gevoel. Dat gebeurde wel vaker. Ze ademde sneller en probeerde haar ademhaling tot

rust te brengen door haar ogen te sluiten.

‘Ben je moe, lieverd?’ vroeg Þóra.

Ásta schrok. ‘Nee, hoor.’

‘Zal ik iets voor je koken? Ik doe dat ook altijd voor Reynir als hij hier is. Natuurlijk kan hij dat heel goed zelf, maar je wilt toch iets doen. Hij hoeft ons helemaal niet meer hier te houden, kan ons zo aan willekeurig wie overdoen.’ Ze glimlachte. ‘Ja, ik zeg het maar zoals het is.’

‘Bedankt,’ zei Ásta. Ze herstelde zich. ‘Ik heb onderweg een broodje gegeten. Daar heb ik genoeg aan.’

Er werd hard op de deur geklopt. Ásta schrok op, maar zag dat broer en zus er niet van onder de indruk waren. ‘Ik dacht dat Reynir pas morgen zou komen,’ zei ze.

‘Hij klopt meestal niet,’ zei Óskar zacht.

‘Het moet Arnór zijn,’ zei Þóra en ze stond op. Haar broer bleef zitten, keek voor zich uit en hield zijn knie vast, ongetwijfeld de pijnlijke, met een half verontschuldigende blik op zijn gezicht.

‘Herinner je je Arnór niet meer?’ vroeg Óskar zacht.

Ze glimlachte vriendelijk naar hem. Een oude man, zo zag ze hem, al wist ze dat hij nog geen zeventig kon zijn. Hij zag er ouder uit, had niet dezelfde levenslust in zijn ogen als vroeger. Ze had het met Óskar altijd goed kunnen vinden. Hij was lief voor haar geweest, kwam altijd even bij haar kijken voor het slapengaan, met een glas melk en een koekje, op de dagen dat er vis op tafel kwam. Hij wist dat Ásta ondanks de nabijheid van de zee – of misschien wel juist daarom – nooit vis had kunnen eten. Ze herinnerde zich nog het gevoel van afkeer dat over haar kwam als er vis op tafel stond.

‘Bedankt,’ zei ze toen opeens, terwijl ze eigenlijk alleen ‘ja’ had willen zeggen – ja, natuurlijk herinnerde ze zich Arnór.

‘Bedankt?’ vroeg Óskar verbaasd. Hij bleef zijn knie vasthouden en boog zich iets dichtër naar haar toe, alsof hij het

niet goed had verstaan en hij dat niet weer wilde laten gebeuren.

Ásta voelde dat ze bloosde, dat was heel ongebruikelijk. ‘Neem me niet kwalijk, ik dacht alleen aan, je weet wel, aan vroeger. Toen je altijd naar me toe kwam met een koekje en melk... Ja, ik herinner me Arnór.’ De kleine jongen van Heiður, van een nabijgelegen boerderij. Natuurlijk geen jongen meer, net zomin als Reynir – hoewel zij tien jaar scheelden. Ze zag hem direct weer voor zich: iets ouder dan zij, een beetje groot voor zijn leeftijd, maar ook wat gedrongen. Een verlegen en klunzige jongen. Haar zus en zij zagen hem weleens, maar speelden vrijwel nooit met hem. Misschien vond hij het stom om met jongere kinderen te spelen, vooral als het meisjes waren, maar het kon ook alleen de verlegenheid zijn geweest.

Het viel haar op dat Óskars ogen een beetje begonnen te glanzen. Hij keek haar vriendelijk aan en wendde zijn blik toen meteen weer af: ‘Dus dat weet je nog, lieverd? Dat was vanzelfsprekend. Natuurlijk deed ik dat.’ Toen voegde hij eraan toe: ‘Leuk om te zien wat er van je is geworden.’

Ze glimlachte beleefd. Van mij is geworden? dacht ze en ze kon niet direct iets met die woorden. Het was duidelijk dat hij geen idee had van de eeuwige armoede die haar wachtte in het hol dat zij in Reykjavík bewoonde, de eeuwige strijd om zich uit die gevangenis te bevrijden, om eindelijk iets te ondernemen. Sommige avonden, als zij op de bank lag en in de duisternis buiten haar raam staarde – de mensen voorbij zag lopen, het leven voorbij zag flitsen – voelde ze zich zo slecht dat ze ernaar verlangde om uit haar eigen woning te breken, het raam kapot te slaan, eruit te kruipen en zich open te halen aan de glasscherven. Dan voelde ze tenminste iets. Dat zou in elk geval beter zijn dan helemaal niets te voelen.

‘Woont hij nog steeds op dezelfde plek?’ Ze hoorde Þóra met de gast aan de deur praten.

‘Jazeker. Hij heeft de boerderij overgenomen. Zijn vader is enkele jaren geleden gestorven, lang voor zijn tijd, die arme kerel. Arnór helpt ons hier veel, vooral met de vuurtoren, en hij zorgt voor Reynirs paarden. Ik mag dan wel de vuurtorenwachter worden genoemd, maar je kunt je voorstellen dat ik niet meer die trap op kan klimmen. Hij is een goeie jongen,’ zei hij en hij benadrukte die laatste woorden.

Ze keek op toen ze hen de kamer binnen hoorde komen. Voor haar stond een jonge man, lang en slank. Ze had hem nooit herkend als ze hem ergens was tegengekomen, maar nu ze wist wie hij was, zag ze achter zijn stralende glimlach een gezicht dat ze kende. Verder was hij vrijwel onherkenbaar. Hij was eerlijk gezegd beeldschoon en de herinneringen aan het klunzige jongetje waren eigenlijk ongeloofwaardig.

‘Ásta,’ zei hij met een zelfverzekerde houding, alsof ze elkaar de vorige dag nog hadden gezien, op de kaap – hij zwijgzaam en aarzelend, zij en haar zus renden rond de vuurtoren alsof hun leven ervan afhing. ‘Wat leuk je te zien.’

Ze liep naar hem toe en wilde hem een hand geven, maar hij was sneller en omhelsde haar innig. Zijn stevige omhelzing was zo warm dat ze hem ook vastpakte en zelfs tegen zich aan trok, bijna onbewust, waarna ze zich aarzelend losmaakte en hem ongemakkelijk aankeek. ‘Ja, dat vind ik ook.’ Ze fluisterde het bijna – en glimlachte toen. Er was niets ongemakkelijks aan Arnór. Hij stond doodstil en keek naar haar, terwijl zij met haar voeten schoof en niet wist waar ze moest kijken.

Ze bedacht dat ze iets over zijn overleden vader moest zeggen, Arnór moest condoleren, maar ze deed het niet. Het zou vals en oppervlakkig zijn geweest, ze had geen idee

wanneer hij was overleden en hoe – bovendien was haar eigen vader inmiddels ook overleden. Misschien hieven die twee sterfgevallen elkaar wel op.

Toen keek hij snel naar Óskar. ‘Ik heb mijn gereedschap bij me, zullen we even naar dat raam in de vuurtoren gaan kijken? Beter om niet te lang met zoiets te wachten.’

‘Er is een ruit gebroken tijdens het slechte weer gisteren,’ zei Óskar tegen Ásta om het uit te leggen en hij wendde zich toen tot Arnór: ‘Natuurlijk, je hebt alleen niet veel aan mij.’

‘Kom, ga mee, ik heb je advies nodig,’ zei Arnór tegen Óskar, zo vriendelijk dat Ásta bijna dacht dat het echt zo was, maar ze doorzag hem en zijn poging om Óskar zich beter te laten voelen.

Ze vertrokken. Ásta en Þóra stonden even zwijgend in de kamer. De stilte was ongemakkelijk en geladen.

‘Ik denk dat ik maar eens naar boven ga,’ zei Ásta ten slotte. ‘Mezelf installeren.’ Ze pakte haar reistas.

‘Prima,’ zei Þóra. ‘De trap naar zolder is...’

Ásta onderbrak haar en zei somber: ‘Ik vind het wel.’

3

Ze deed het licht aan op de gang. Een zwak peertje verlichtte de smalle trap, de muren waren in grijstinten geschilderd, maar mooi versierd met allerlei boomtakken – als je goed keek zag je hier en daar een rood besje aan de groene takken. De looper was versleten en de houten leuning had ook betere tijden gekend. Een tochtvlaag zorgde ervoor dat er weer een rilling door haar heen ging.

Er waren andere lege kamers in het huis, dat wist ze heel goed. Ze had haar oude zolderkamer kunnen weigeren, maar natuurlijk deed ze dat niet. Ondanks alles was het haar kamer geweest en ze verwachtte niet dat spoken uit het verleden haar uit haar slaap zouden houden. Daar was ze te sterk voor. Maar nu ze boven op de zolder aankwam en voor de dichte deur van de kamer stond, wist ze even niet meer hoe ze het had. Was het een vergissing geweest? Had ze het met rust moeten laten en weer naar huis moeten gaan?

Het was nog niet te laat, ze kon nog omkeren – naar beneden gaan, Þóra dag zeggen – vertellen dat er iets tussen was gekomen in de stad. Ze hoefde van Óskar noch Arnór afscheid te nemen. Ze had een naar voorgevoel dat het allemaal slecht zou aflopen.

Ásta aarzelde om de deur open te doen en keek opzij. Rechts waren de deuren van de ouderslaapkamer en van de kleine badkamer. En achter haar de keukenhoek en... Ze

draaide zich heel langzaam om. De deur van de kamer van haar zus was dicht, ze wilde er eigenlijk graag even kijken, even maar, maar ze deed het niet. In plaats daarvan opende ze de deur van haar eigen oude kamer.

De slaapkamer was niet zo groot als ze zich hem herinnerde. Sterker nog, ze kon er niet eens meer rechtop in staan. Het was er bedompt, er hing bijna een rottingslucht. Ze haastte zich om het licht aan de zoldering aan te doen en het raam te openen.

Nu voelde ze zich beter. Het geluid van de zee kwam door het raam naar binnen, zo rustgevend en vertrouwd. Ze keek naar buiten en keek neer op de door de rotsen gevormde brug. Hier, bij dit raam, had ze destijds gestaan en gezien wat ze niet had moeten zien. Ze vond het niet onplezierig om daar weer aan te denken, al was het een verschrikkelijke gebeurtenis geweest. Het was nu alsof ze het niet zelf was geweest die het gezien had.

Het uitzicht was niet goed in de duisternis van de avond, maar het licht van de vuurtoren op de kaap hielp een beetje. Hier kreeg de duisternis nooit de overhand, dacht ze, maar toen glimlachte ze, want ze wist dat dat niet waar was. In dit huis, op deze plek, was niets behalve duisternis.

Het was onaangenaam stil in huis. Þóra was waarschijnlijk naar beneden gegaan, naar de kelder. Ásta kon zich goed voorstellen dat die verhuizing moeilijk voor haar moest zijn geweest, maar ze voelde geen enkel medelijden met deze kille vrouw.

Haar oude bed stond nog altijd op zijn plek. Het was gelukkig geen kinderbed, maar het was ook niet bijzonder groot. Ze ging er voorzichtig op liggen, met al haar kleren aan. Het bed kraakte luid, er was niets veranderd. De plafonnière was nog altijd aan. Ásta ging beter liggen, op haar zij, en nog altijd kraakte het bed. Ze voelde dat ondanks

haar lichamelijke vermoeidheid haar geest nog altijd heel actief was. Ze kon onmogelijk meteen gaan slapen.

Vanuit de kleine zolderwoning, als je het al een woning zou mogen noemen, was het mogelijk om rechtstreeks naar buiten te gaan, via de trap en de achterdeur. Ze probeerde de vermoeidheid van zich af te zetten en ging naar buiten, de sneeuw in. Het waren destijds een heleboel treden geweest voor haar kleine voeten, maar nu was het maar een klein stukje lopen.

Ásta sloop zachtjes het huis uit en de duisternis in, niet omdat het moeilijk was, maar omdat er zoveel herinneringen waren en die zo zwaar waren. Ze ademde de koude lucht in en het was alsof er nog meer herinneringen boven kwamen drijven. De gebroken nachten stonden haar op eens zo helder voor de geest, waarin ze had geprobeerd om in slaap te komen in de kleine zolderkamer, bij het gekrijs van de meeuwen en het geraas van de zee. Het geluid van de meeuwen was echter niet alleen een herinnering, maar een alomtegenwoordig gegeven. Het klonk nu ook, boven de wind uit.

Weer kreeg ze het gevoel dat ze het lot tartte door hierheen te komen. Ze probeerde het nare gevoel van zich af te zetten en liep langzaam over het pad in de richting van de vuurtoren.

Het pad was moeilijk te zien in het donker, maar dat gaf niet, want Ásta vond er blindelings de weg. Geleidelijk aan kwam de vuurtoren in beeld aan de andere kant van de hoogvlakte op de kaap. Ze was zo vaak bij dat immense gebouw geweest. Soms in de zon, aan de zuidkant, maar vaak ook in de kou, aan de noordkant.

Het was haar eigen keus om naar de vuurtoren te lopen, maar ze wilde Óskar en Arnór liever niet tegenkomen, mochten ze nog steeds bezig zijn met dat raam. Daarom

zette ze koers naar de rotsen aan de linkerkant, die doorsneden waren van kliffen waar het weer, de wind en de zee eeuwenlang vrij spel hadden gehad.

Voor ze het wist was ze bij de rotsrand gekomen. Ze boog zich wat naar voren, hield haar adem in en keek omlaag. Ze liet de storm en de zee om haar gezicht spelen.

Een sterke windvlaag greep haar, zodat het weinig scheelde of ze was van de klif gevallen. Ze keek achterom, was niet van plan om op die manier haar leven te eindigen. Toch was ze niet bang, ze voelde alleen het bloed door haar aderen stromen. De gedachte aan de dood blies haar juist nieuw leven in.

Ze werd min of meer betoverd door de zee. Ze had hier weleens op de rotsrand gezeten en ernaar gekeken, en was soms afgedaald naar het strand in de baai. Als de golven het sterkst waren, wilde ze nergens anders zijn. De zee was zo wit als hij boos was dat in de ogen van een klein meisje wit langzamerhand de kleur van de woede werd. En als ze dicht bij de golven stond in een felle storm vulde de zilte zee haar longen en werd ze haast één met de zee. Ze herinnerde zich nog goed hoe ze gefascineerd naar de meeuwen keek die met de wind knokten en uit alle macht probeerden om in de lucht te blijven. Zo voelde ze zich soms ook, als zo'n meeuw.

Ze keek op de terugweg naar de vuurtoren en zag in de verte Óskar en Arnór lopen. Zij zagen haar ook en Arnór zwaaide naar haar. Ze aarzelde, zwaaide terug en haastte zich toen omlaag, naar het huis.

Toen ze weer in haar kamer was, deed ze de gordijnen dicht, trok een trui aan om het minder koud te hebben en kroop in bed. Daar lag ze in het pikkedonker een tijdje te woelen tot ze eindelijk in slaap viel. Ze werd met een schok wakker, wist niet hoe lang ze had geslapen, had moeite om

haar ademhaling tot rust te brengen. Het dikke gordijn maakte het allemaal nog erger, want de duisternis overspoelde haar toen ze haar ogen opende. Ze ging rechtop zitten in bed en haar ademhaling was snel en angstig. Ze had het veel te warm, de lucht was te zwaar, ze had het gevoel dat ze stikte.

Ze trok haar trui en T-shirt uit en duwde het dekbed van zich af. Ze bleef een poosje zitten, alleen in haar onderbroek, ging toen naar het raam, trok het gordijn opzij en opende het. De koude winterlucht stroomde naar binnen en de duisternis werd minder. Die goeie ouwe vuurtoren deed zijn werk.

Ze ging weer in bed liggen, overwoog even om haar mobiel uit de zak van haar spijkerbroek te halen om te kijken hoe laat het was, maar besloot dat dat er toch geen donder toe deed. Ze sloot haar ogen, ademde weer normaal en ze werd rustig. Ze was niet gewend om met het raam open te slapen als ze thuis was, in haar kelderwoning, maar nu was de frisse buitenlucht als een reddende engel.

Eindelijk viel ze in slaap. Ze sliep rustig en de herinneringen aan vroeger lieten haar met rust.

4

De dag was ondraaglijk langzaam voorbijgegaan. Ásta had zichzelf toegestaan om uit te slapen en had in een drukken-de stilte met Þóra en Óskar geluncht. Reynir was nog niet gearriveerd en Arnór had zich niet meer laten zien. Na de lunch was ze een eindje gaan wandelen en had daarna ge-probeerd om zich op zolder terug te trekken, maar dat luk-te niet, er stond te veel op het spel.

Het liep inmiddels tegen zes uur en ze was weer naar bui-ten gegaan. Ze stond bij de vuurtoren en probeerde de deur te openen. Het verbaasde haar niet echt dat die op slot zat; het was wel heel optimistisch geweest om te denken dat dat niet zo was. Haar vader had nooit veel om sloten gegeven en vertrouwde erop dat zijn dochters zichzelf niet in gevaar brachten. Ásta had daarvan gebruikgemaakt door af en toe naar binnen te sluipen als ze tijd voor zichzelf nodig had, zich wilde verstoppen. Het was een mooie beschutting voor een jong meisje. Ze paste ervoor op niets aan te raken, sloot de deur achter zich, zat op de trap en ontspande zich. Dacht na. Haar vader wist er ongetwijfeld van, maar hij zei niets.

Ásta herinnerde zich vaag dat haar vader – in elk geval één keer, als het niet vaker was – met haar over de kaap wandelde en probeerde haar over de geschiedenis van deze plek te vertellen. Ze had er toen natuurlijk niet veel belang-stelling voor gehad en ze had er dan ook moeite mee om die zich te herinneren. Ze had de vuurtoren altijd mooi ge-

vonden. Hij was grotendeels witgeschilderd en de zwarte lengtestrepen staken daar scherp bij af. Het hoge bouwwerk was zo indrukwekkend als je er vlak voor stond. Ze zette een paar stappen achteruit, keek omhoog naar de hemel en naar de toren en liet zich door het gevoel overspoelen dat zij weinig waarde had in de grote samenhang van de dingen.

‘Hij is gesloten,’ hoorde ze iemand achter zich zeggen. Ze schrok. Ze had niemand horen naderen. Ze draaide zich snel om.

Arnór stond vlak achter haar. Hij droeg een dikke donsjas tegen de koude wind; nergens was beschutting tegen de open zee. Hij was wel blootshoofds en had rode wangen. Nog even knap als de vorige avond.

‘Dan is er dus toch iets veranderd,’ zei ze plagend.

‘Niet iedereen is zo zorgeloos als jouw vader,’ antwoordde hij, eveneens licht van toon.

‘Herinner jij je dat?’ vroeg ze. Haar stem was nu ernstiger.

‘Ja, dat vergeet je niet zo snel. Hij was echt een geweldige man. Hij is al een poosje geleden overleden, toch?’ Arnór ging zitten op de betonnen richel die rond de vuurtoren liep. Hij koos echter niet voor de kant van de deur, die op het land gericht was, maar voor het uitzicht over de imposante baai. Ásta ging naast hem zitten. Niet te dichtbij.

‘Ja, lang geleden en ook weer niet,’ zei ze. ‘Ik was nog geen twintig. Hij was eigenlijk niet van deze wereld.’

‘Lang voor zijn tijd dus,’ zei Arnór nadenkend.

‘Ja, inderdaad.’

Ze zwegen even.

‘Hij was een harde werker, tot het moment dat...’ Zijn stem stierf weg.

‘Zeker.’ Ásta knikte en ze keek om zich heen. Haar vader was dol geweest op deze plek, in het begin... later niet meer,

natuurlijk. Hij was een buitenmens in hart en nieren. Ze ging verder: 'Ik ging...' Korte stilte, ze ademde in en voelde dat de koude lucht haar longen vulde. '... altijd..'

Ze kwam niet verder, want Arnór maakte haar zin af: '... hierheen, ja. Dat weet ik. Ik zag het weleens.'

Ze lachte.

Arnór ging verder: 'Ik vond het altijd wel grappig dat een meisje van een jaar of zes, zeven het leuk vond om zich in de oude vuurtoren op te sluiten.' Toen voegde hij eraan toe: 'Je was altijd zo afstandelijk, mysterieus... En dat ben je nog steeds, zelfs nu, nu ik recht naast je zit.'

Ásta stond op, onnodig snel misschien, ze wilde niet onbeleefd zijn. Hij bleef zitten.

'Kun je me misschien de sleutel van de vuurtoren lenen?' vroeg ze en ze glimlachte weer, als compensatie voor haar reactie. 'Alleen voor het weekend. Het zou leuk zijn om er weer eens een kijkje te nemen.'

'Geen punt.' Nu stond Arnór ook op. Hij stond in de beschutting van de vuurtoren, in de winterkou, kalm. 'Ik heb hem alleen niet bij me, hij ligt in de auto.'

'Bedankt.'

'Ik kwam eigenlijk hierheen om je te halen,' zei hij toen.

'Mij halen?'

'Reynir was er. Ik moest even op en neer naar Skagaströnd: Reynir vroeg me om te helpen een enorme kerstboom te vervoeren die hij daar had gekocht. Hij paste niet in zijn luxejeep en daarom moest ik hem met de pick-up halen. Er past niets in die protserige jeeps, en ik denk ook niet dat hij het interieur vuil wilde maken met die vieze kerstboom! Hij wil je uitnodigen voor een vroeg avondmaal. Hij heeft ongetwijfeld Þóra gevraagd om iets klaar te maken. Er kwam een heerlijke geur uit de keuken, dat hoef ik je niet te vertellen!' Hij lachte verlekkerd.

‘Nou, waar wachten we dan nog op?’ antwoordde Ásta met een glimlach.

De boom lag midden in de kamer, de dennengeur was overweldigend. Þóra had Ásta en Arnór ontvangen, hij had aanstalten gemaakt om te vertrekken, maar Þóra had hem gevraagd om met hen mee te eten. ‘Er is plaats genoeg en veel te veel eten,’ zei ze.

‘Ja, ja, nou oké dan.’

Ze gingen zitten, maar Reynir was nergens te zien.

Ásta schrok toen iemand haar opeens bij de schouders pakte, niet stevig en vastberaden, maar onverdraaglijk voorzichtig. Ze keek snel om en stond meteen half op uit haar stoel.

Ze schrok ervan toen ze Reynir zag, voor het eerst na al die jaren. Hij was natuurlijk beroemd en belangrijk in het bedrijfsleven, en had duidelijk een media-adviseur – op foto’s bij berichten over hem was hij jonger, slanker en met een vollere bos haar dan in werkelijkheid.

Een buikje bleef niet verborgen onder het te strakke overhemd dat in een nauwe spijkerbroek was gestopt. Misschien kon hij het op een foto verhullen, maar Reynir deed daar op dit moment in elk geval geen enkele poging toe. Zijn haren waren verward, grijzend en dun. ‘Welkom, Ásta,’ zei hij en er klonk warmte in zijn stem. ‘Wat fijn om je weer te zien.’ Hij liet haar schouders los en stak haar zijn hand toe, onnodig formeel, gezien de omstandigheden.

Ze begroette hem en schudde zijn hand licht. ‘Dank je wel dat ik mocht komen,’ was het enige wat haar te binnen schoot. Ze had zichzelf tenslotte uitgenodigd, dus ze kon hem niet bedanken dat hij haar gevraagd had.

‘Je bent altijd welkom, meisje,’ zei hij. ‘Ik hoop dat je daarboven je draai hebt gevonden. In je oude kamer, toch?’

‘Ja, dat klopt,’ zei ze en ze voegde eraan toe: ‘Veel herinneringen.’

Op die woorden volgde een ongemakkelijke stilte, eigenlijk onbedoeld van haar kant. Die werd verbroken toen Þóra opstond en zei dat ze het voorgerecht ging halen, rijstpudding met kaneel. ‘Het is koud vandaag,’ zei Reynir uit het niets. ‘Geen enkele beschutting hier.’ Hij glimlachte naar Ásta. Toen keek hij naar Óskar: ‘Ben je vandaag nog de zee in geweest, Óskar?’

Óskar keek op van zijn bord en leek verbaasd dat hij ineens het middelpunt van de aandacht was; hij schraapte zijn keel en veegde een beetje pudding van zijn onderlip. ‘Nee, nee... Vandaag is het geen doen om te zwemmen,’ mompelde hij. ‘Niet zo.’

‘Hoe dan?’ vroeg Reynir.

‘Je kunt net je teen in het water steken,’ antwoordde Óskar.

‘In de zee?’ vroeg Ásta en het was net alsof er oude herinneringen naar de oppervlakte probeerden te komen. Was die kerel daar vroeger niet mee begonnen, met zwemmen in zee? Ze herinnerde het zich vaag.

‘Ja, ja, de zee,’ mompelde Óskar in zichzelf. ‘Altijd de zee.’ Na een kleine stilte voegde hij eraan toe: ‘Ik heb er moeite mee om te zwemmen, nu mijn been zo slecht is. Dat moet eerst beter worden.’

‘Wat brengt je eigenlijk weer hierheen?’ vroeg Arnór terwijl hij naar Ásta keek. Haar hart begon sneller te kloppen. Ze was niet blij met die vraag, maar had een goed voorbereid antwoord paraat, dezelfde verklaring die ze Reynir had gegeven toen ze met hem had gesproken: ‘Ik werk aan een opdracht.’

‘Een opdracht?’

‘Ja, voor school. Ik studeer IJslands aan de universiteit, en

ik schrijf een verslag over papa. Ik had moeite om op gang te komen, dacht dat ik hierheen moest komen om het goed te kunnen doen.'

'Hebben jullie daar geen kerstvakantie?' vroeg Arnór.

Ze aarzelde. 'Jawel, ik hoef het verslag pas in januari in te leveren. Ik besloot twee vliegen in één klap te slaan, het verslag schrijven en even uit de stad weg zijn.'

Arnór lachte naar haar. Er was iets geks met hoe hij keek, iets wat ze niet kon thuisbrengen.

'Zo, ja, ja,' zei Reynir en hij voegde er na een korte stilte achteloos aan toe, terwijl hij naar Þóra keek: 'Jij bent zo'n kei in het IJslands, jij had naar de universiteit moeten gaan.'

Þóra schrok en zei eerst niets. Een ongemakkelijke stilte volgde en uiteindelijk mompelde ze: 'Dat was ook de bedoeling.'

'Is dat zo?' drong Reynir aan.

Óskar schoot zijn zus te hulp: 'Þóra werd ziek voor ze toelatingsexamen kon doen.'

'Dat was vroeger,' zei Þóra een beetje scherp, en ze maakte aanstalten om op te staan.

Reynir leunde naar achteren in zijn stoel en sloeg zijn armen voor zijn buikje over elkaar. 'Dat is jammer. Je zou het goed hebben gedaan op de universiteit. Dan had je later terug kunnen komen, geleerd en wel, en ons iets kunnen leren.'

'Nee,' zei Þóra zacht, maar beslist.

'Hoezo niet?' vroeg Reynir.

'Ik zou niet zijn teruggekomen.' Ze stond op. 'Ik ga het lamsvlees halen,' zei ze toen, al was er nog genoeg over van het voorgerecht.

Ásta nam nog wat van de rijstpudding. Zulk heerlijk zelfgemaakt eten kreeg ze niet vaak meer. Zelf was ze een erg slechte kok, niemand had ooit de moeite genomen het haar

te leren. Wie had dat ook moeten doen? Haar ouders hadden er de kans niet toe gekregen. Haar tante misschien? Die haar vanaf haar zevende had opgevoed? ‘Opgevoed’ was een veel te groot woord. Haar tante die haar onderdak had geboden tot ze bij de eerste de beste gelegenheid het huis uit was gegaan. De vrouw die haar alleen uit plichtsbesef in huis had genomen, eerst voor korte tijd en toen voorgoed. Zij had haar geen donder geleerd, alleen om zichzelf te redden.

Ásta voelde eigenlijk geen bitterheid, al had ze weinig kansen in het leven gehad. Ze koesterde geen wrok jegens haar tante, en ook niet jegens haar ouders. Ze miste ze niet eens. Ze voelde helemaal niets. Ze was van plan om die avond in actie te komen. Er was geen enkele reden om nog langer te wachten.

Þóra bracht rode wijn mee voor bij het lam. Ze vertelde er speciaal bij – alsof haar dat was gevraagd – dat die uit de wijnkelder van Reynir kwam. ‘Het is nobele wijn, goede wijn voor een goede gast,’ zei hij en hij lachte naar Ásta.

‘Hoe is het leven in de hoofdstad?’ vroeg Arnór beleefd terwijl Þóra voor Ásta een glas inschonk.

‘Prima,’ zei ze en ze vroeg zich af of ze eigenlijk wel wijn moest drinken.

‘Mis je de rust van het platteland niet?’ vroeg Reynir.

Ze glimlachte. Die vraag kon ze beantwoorden zonder te hoeven liegen. ‘Nee, die mis ik niet.’ Ze nam een eerste slok van de rode wijn.